

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

LA SEGA

Si al forner no se li crema,
tot aixó será pa tou.

CRÓNICA

L' Eduart Marquina es un poeta.

En els temps presents de miseria intel·lectual, de càlculs interessats, de lluytas pel diner, de frivolitat, de indiferència per tot lo que no sigui epicurisme; en els temps actuals en que 'ls llibres, si son bonichs de fora, sols son mirats per las cubertas y encare gracias, y en que no 's va al teatro pera sentir, conmourer's, ni emocionarse, sino tot lo més per pura distracció, quan no per mirar y ferse veure, resulta una cosa rara y digna de senyalar-se l' aparició de un poeta de cos enter, que no es més, ni vol ser, ni pot ser altra cosa que poeta, y que ho será sempre, porque tal ha nascut, tant si 'n fan cas com no, tant si l' escoltan com si deixan d' escoltarlo.

¿Qué li importa al russinyol de la salzareda que l' home acudi ó deixi de acudir á escoltar estátic y embadalit sos cants maravellosos, si es ell qui 's dona gust refilantlos, cedint á un impuls imperiós, á una verdadera necessitat íntima de la seva naturalesa?

La major part de la gent vulgar que viu lo millor que pot donantse tots els gustos, me'os els del esperit, no alcanza á compéndrela la fruició interna de aqueixos russinyols de la poesia, que senten dintre de l' ànima las inspiracions ardentes y tornassoladas de la creació poética, ni tampoch poden concebir las delicias qu' experimentan quan logran exteriorisarlas, en un part felís, sense dolors ni angoixas. Aquest goig gloriós de crear un' obra artística, es de aquells que no es possible comprarlo ab tots els tresors de la terra.

Estich segur qu' en Marquina 'ns diria qu' ell té la sort, el privilegi de disfrutarlo, y que no necessita res més que aquest goig per embellir la seva existencia de jove de vint y tres anys.

Que la gent no vaji al teatro á veure la seva última creació poemática *El Pastor*; que la taquilla se 'n resenti; ¿y qué? ¿Valdrá menos l' obra? ¿Será menor la gloria y la delicia íntima de haverla creada?

Si fins sembla més noble y més pura, en quant se lliura del contacte del vil mercantilisme. Ja sabém que aquí á Espanya 'ls trimestres grassos de drets de representació 's reservan pels autors que furgan y no pels poetas que volan.

La génesis de *El Pastor* la varem veure en el bosqueig que ab el títol de *El llop pastor*, va donar en Marquina al *Teatre líric catalá*. L' obra no va agradar. Encongida dintre de un acte curt, tot en ella apareixia soptat y pecava de inconsistent. La filla del amo de la masía 's prendava massa aviat del pastor vagabundo y fugia massa depressa ab ell, com també 'l jove enamorat de la noya 's convencía massa prompte de las ideas del pastor y acceptava ab massa facilitat el paper de víctima.

Per altra part l' obreta estava escrita en catalá, y fins ara no ha demostrat en Marquina qualitats á propòsit pera combregar devotament en el geni rebech, varonil y concentrat de la nostra volguda llengua materna. Cada escriptor té 'ls seus medis d' expressió, aixís com cada pintor té la seva paleta. En Marquina necessita gronzarse en las amplituts y fastuositats propias de la locució castellana. No faltará excludivista que l' excomuni y 'l fassi objecte del seu despreci; pero aquest despreci será tan injust com el que qualsevol excludivista en sentit contrari demostrés contra l' admirable Mos-

sén Cinto, per no haver escrit may una sola poesia en castellá.

Per nosaltres es encare un honor que un fill de Catalunya trobi en la llengua de Castella modulacions y accents, notas y matisos que no saben emplear molts dels escriptors que la tenen per la seva llengua materna. ¿No es aixó per sa mateixa raresa un nou mérit afegit al valor intrínsech de la creació artística?

El *Llop pastor* de avants, transformat en *El Pastor* de avuy, es com un boceto descuydat que s' haja fet quadro complert y magnífich. Sos tres actes son plens, robustos, necessaris de tot punt al desarrollo de l' acció y á la pintura dels personatjes.

El poeta necessitava esplay y s' ha creat un ambient lluminós, ample, ilimitat, pel qual extén las alas, sense topar ab cap obstacle, ni sentir may els efectes enervants del defalliment. Vola y canta á tot pler: vola ab l' empenta y canta ab l' efusió de un gran enamorat de la Mare Naturalesa, en plena llibertat.

Aquestas voladas y aquests cants son tota l' obra.

Precisa desar el microscopi y l' escarpell davant de aquesta mena de produccions que tenen tot el seu valor en la forsa y l' escalf de la poesia.

No pot regir per ellas el criteri ordinari que 's complau medint y pesant la consistencia de la trama, la verosimilitut de las situacions, el convencionalisme dels personatjes. Aixó 's deixa per las produccions teatrals corrents, pintura més ó menos fidel de la vida y de las passions humanas. Las creacions poéticas s' escapan de aquesta especie d' escorcollament humiliant. Sols hi ha que mirar si son hermosas. Mirar y admirarlas si verdaderament destellan bellesa: aixó es lo únich que hi cab: lo altre fora profanarlas.

Però *El Pastor* - se dirá - es un' obra de tendencia, y de una tendencia social fins perillosa, en concepte de la gent panxona, partidaria de aquest *statu quo*, que li facilita tots els goigs, totas las ventatjas de la vida, sense pendres ni la pena de afligirse ab el dolor del próxim ni de preocuparse de la injusticia social.

Aquell Dimas, sense pares coneguts, pastor errant, que creu que la terra mare pertany á l' humanitat entera sense dret á acotarla; qu' en aquesta creencia entra 'ls seus remats en els sembrats y en las vinyas; y predicant las sevas ideas subversivas, se fa creure del débils y oprimits y 's fa estimar dels cors sensibles, es un element perillós y anti-social: podrá passar com l' última paraula del progrés, á la llum de certas aspiracions utópicas; pero aquest progrés si arribava á realisarse 'ns tornaría de dret á la barbarie primitiva, y al imperi efectiu de la forsa bruta, en que 'ls homes se disputarían com á llops els goigs de una vida precaria y miserable.

Verdaderament tenen rahó baix el seu especial punt de vista inspirat en l' egoisme individual, els que veuen aixís la figura de *El Pastor*, y l' abominan, sense parar orella á sos cants de amor y llibertat, instigadors de la temuda barbarie. Pero res han de temer els prosaichs de l' existencia, dels ensomnis humanitaris del poeta.

Ni en Dimas, ni 'ls que 'ls segueixen en l' obra de 'n Marquina prestarán una sola estella á la foguera dels odis socials. En *El Pastor* no hi ha dinamita, no hi ha més que poesia, y la poesia quan es veritable y humana en lloch de destruhir crea, en lloch de irritar conmu. Pera las feridas que pugui obrir en el cos social ella mateixa 's porta 'l bálсам cicatrisador.

La poesia ensenya á mirar enlayre, á sentir fondo, á conmourer's de la pena y aflicció dels que sufren; á fer de tots els homes germans, y á comunicar entre tots l' adoració á l' Naturalesa, que sense distingir de pobres ni de richs ofereix per un igual á tots, els seus encants maravellosos.

Més felisos serán sempre 'ls que millor logrin percibirlos y ab més amor sápigán estimarlos.

P. DEL O.

DESPULLAS D' UNA FLOR

Voreta del Mal Camí
una flor vaig recullí,
trista y marcida:
y conreüada ab amor
li torní la seva olor,
bellesa y vida.....

Quan sa hermosura era més,
el malestruch interés
la desfullá;
quedantne sols las espinas,
que al meu cor, com dagas finas,
se van clavá'.

BASTERET

MALAS COSTUMS

Ara sí que comenso á creure que hi ha Providencia. Per lo menos á Barcelona.

Han passat las verbenas de Sant Joan y de Sant Pere; s' han disparat, *con tan plausible motivo*, dos ó tres milions de petardos, y á pesar de tot, no ha arribat als meus oídos que haji quedat borni ningú.

Desapassionadament parlant, ¿pot aixó ser atribuhit á altra cosa que á una forsa superior, á una inteligencia sobrenatural que vetlla piadosament per nosaltres y aparta dels nostres ulls, l'estrepitós cálzer d'amargura qu' en forma d'explosiu venen els adrogners?...

Passejar pels carrers de Barcelona durant aquellas deliciosas nits de regositj popular feya horror. ¡Pim pum! per aquí, ¡pim pum! per allá, una bomba per la dreta, un tró per l'esquerra, ara 'ls queya un cohet al cap, ara un correccamas als peus...

Moments va haverhi—ho confesso, encare que á la Capitanía General arrufin el nas,—en que vaig arribar á enyorar els agitats días de la *huelga* de febrer. Llavoras un hom podía morir, es cert; pero al menos moría depressa y d' una vegada, mentres que en la saturnal pirotécnica de las últimas verbenas, un no feya no més que patir, caminar sempre ab l' ay al cor y veure's continuament la mort á sobre... sense acabar de morir-se may.

Per xó quan avuy, apagat tot aquell terratrémol, hi penso, 'm faig creus del escás número de baixas que tan tremendas batallas han causat en las filas dels actors y dels espectadors. Un home mitj socarrimat, al Poble Sech; un minyó ab un dit á micas, al Ninot, y parin de contar.

Pero com aquest sorprenent resultat no 's pot deure més que á un miracle, y l'escampall d'ulls saltats que aquesta vegada per carambola no hem vist, l'hem de presenciar forsosament per poch que la funció 's repeteixi, ¿no 'ls sembla qu' es ocasió de parlarne sériament y mirar si entre tots trobem la manera de fer compendre als disparadors de petardos que la diversió á que ab tant entussiasme s' entregan es un sí es no es bárbara, perillosa per ells y pels altres y exposada á que qualsevol día hi haji un disgust de consideració?

Será potser que 'l meu temperament no es bélich,

pero confesso que ab aixó de fer soroll, pel mer gust de fer soroll, no hi trobo'l compte.

Posat á explicarme, m'explico fácilmente una pila de cosas:

Que hi haji qui 's diverteixi tocant els ferrets.

Que hi haji qui disfruti cantant un' hora seguida que *tiene dos lunares*.

Que hi haji qui menji coca, qui balli tota la nit al só d' un piano de manubri, qui 's cregui obligat á dir una tontería á cada noya que

NETEJA GENERAL

—¡Anímis, senyor Amat! Un altre cop d' escombra, y 'ns deixa la plassa de Catalunya neta com una patena.

passi pel seu costat... Lo que no entench, lo que no puch explicar-me de cap modo es que hi hagi qui s'entretingui y trobi gust en disparar petardo tras petardo, ¡pum! ¡pum! ¡pum!, un' hora, dugas, tres, quatre, fins que 'l cor li diu prou ó acaba 'ls quartos ó troba la droguería tancada.

Perque ¿quín sentit halaga aquest entreteniment? ¿Quína sensació agradable proporciona? ¿A qué condueix aquest ¡pum! ¡pum! ¡pum! desatentat, contra 'l qual no hi ha persona de bon gust que no protesti ni vehí d' una mica de geni que no estigui tentat á sofocar-lo á garrotadas?

¿Alegra als que 'l senten? No. No hi trobat á ningú que digués: —[Qu' es bonich aquest escándoll!

¿Diverteix als que tiran els petardos?... Encare que m' ho jurin set vegadas davant de Santa Bàrbara, patrona de las barbaritats y dels artillers, no 'ls creuré.

Y donchs ¿per qué s' ha de tolerar que subsisteixi una costum tan desagradable, antiartística, arriscada y atentatoria als drets de la generalitat? ¿Per qué ha de ser la salsa obligada de tota festa popular aquest insoportable ¡pum pum!, qu' en últim terme no més beneficia als pirotécnicos y als metjes que 's dedican á las enfermedats d-l oído?

—La tradició...—dirá algú tal vegada.

¡Magnífica y piadosa tradició! per cert.

Més que tradició, la inveterada afició d' Espanya al foch y al soroll es un recort de l' influencia africana, del temps de la dominació árabe.

Aquest ¡pum pum!, aquests petardos equivalen á la pólvora que 'ls moros creman y corren en sas no gayre refina las festas.

Perque—convindria que 'l católics ho recordessin,—segons els mahometans asseguran, Sant Joan era moro. Y com á moro qu' era, en la vigilia de la seva diada el festejavan cada any ab una saragata de mil dimonis, no tan estrepitosa però com la que

arman aquí ab els petardos els seus devots espanyols.

¡Ja ho veuen!... Una ciutat tan cristiana, tan ortodoxa com la nostra ¡posarse en aquestas nits de verbena á l' altura d' un aduar rifenyo, que obsequia al moro Sant Joan fent tronar las espingardas!

Solzament per aixó s' hauria de procurar desterrar una costum que desdú no poch de la civilisació de que volém fer gala á totas horas.

Ja sé que un hábit, una rutina no s' arrencan en sech y d' una vegada, y que una població qu' en una sola nit dispara centenars de milers de petardos no 's resigna en un moment á renunciar á aquest gust.

Però si 'ls mestres en l' escola saben cumplir ab el seu deber; si 'ls pares á casa seva compleixen ab el seu; si 'ls jefes de taller secundan la campanya; si, en fí, las autoritats tenen la bondat de comprendre que aixó no pot anar, el petardo desapareixerá poch á poch, com desaparegueren altras cosas que també semblavan estar encarnadas en nosaltres.

¿No es possible lo que proposo? ¿La sanch mora que bull en las nostras venas té més forsa que las alenadas de civilisació y progrés que 'ns venen de per amunt?

Llavoras, fássinse cárrech que no hi dit res. Vingan petardos, vinga ¡pum pum!... Y no 'ns enfadém quan un altre Dumas ens digui que l' África comensa als Pirineus.

A. MARCH

¿HO VEUS?

—Que 'l teu home 't té aborrida,
que la mare d' éll no 't vol,
que se 't fá odiosa la vida,
que ja se t' ha post el sol?

DON TEODORO, INDIGNAT

—Els mestres son uns pasteras,
el ministre un tarambana

y 'l dar carbassa al meu fill
¡un crímen imperdonable!

EL PRIMER BANY

—¿Está tothom á punt?... Donchs, á la una, á las dugas, á las tres... ¡Al agua, patos!

¿que sempre haurás de patí?
T' haguessis casat ab mí!

—Que has de treballar per tres
y menjar igual que 'ls gossos,
que la carn es pels demés
y per tú 't deixan els ossos?
¿qu' es molt trist el teu destí?
—T' haguessis casat ab mí!

—Que quan siguin grans tents por
que 'ls fills no pensin en tú?
que per tú será 'l pitjor
cástich y el cástich més dur?
¿que ara has après á malehi?
—T' haguessis casat ab mí!

—Que las forsas ja devallan,
que 'l cor sempre 't dona pena,
qu' éll y el cap sempre 's barallan
contrapuntats, sense esmena?
¿que tens molt, pro molt, per dí?
—T' haguessis casat ab mí!

—Que 's quedan ab el teu guany,
qu' ets márt r y ningú ho creu,
que ningú del mon te plany,
que sols confías en Deu
¿qu' esperas ton prompte fí?
—T' haguessis casat ab mí!

J. COSTA POMÉS

LA CALLE DE FUENCARRAL

¿No 'l demanavan?

Ja torném á tenir en dansa el *crimen de la calle de Fuencarral*.

No aquell de 'n Vázquez Varela y l' Higinia Balaguer, que tantas y tantas horas de descans va robarnos: un altre. Un de nou de trinca, adornat ab el seu acompanyament de *misterios* y tot l' aparato que un argument d' aquesta naturalesa requereix.

La gent no parla d' altra cosa; 'ls diaris ne van plens; l' Espanya entera té 'ls ulls fixos en la *calle de Fuencarral*.

¡Figúrinse! Un senyor excéntrich, que té molts diners y viu sol ab una minyona, *de la noche á la mañana ó de la mañana á la noche*—que aixó no ho sé del cert,—apareix assassinat en son propi llit.

Y assassinat ¡de quína manera! No ab el vulgar punyal, ni ab l' escandalós revólver, ni ab las llegendarias pansas enmatzinadas: ¡á cops de planxa, senyors, á cops de planxa! Com qui pica grava, com qui trenca pinyóns, com qui clava un clau á la paret...

Si la criada, després de realisada la fetxoría, hagués tingut l' amabilitat d' anar á trobar al inspector del districte, dihentli: —«Acabo de pulverisar al meu amo; per lo tant, agafim y comensi 'l sumari,» —la cosa no tindria la més mínima importancia, y ab una simple gacetilla la premsa de gran circulació hauria sortit del pas.

Pero la xicota, la misteriosa Cecilia no s' ha dignat esperar als agents de l' autoritat; el fet, vulgaríssim en sí, ha pres las proporcions de drama; el telégrafo ha comensat á treballar, l' imaginació popular també, y ¡arribal, ja tenim l' opinió preocupada, las rotativas en moviment, la Cecilia escorrentse com un fantasma y 'l crimen de la calle de Fuencarral elevat á la categoría de gran aconteixement del día.

A mí, no obstant, no me la pegan.

¿Volen que ab tota ingenuitat els digui lo que 'n penso d' aquest *horroroso crimen*?

Aquí, no ho duptin, hi ha la má del govern. Per mí, aquesta *calle* de Fuencarral, las autoritats superiors de Madrid ja la tenen destinada per aquestas cosas.

O sinó ¿cóm es que tots els *crímenes misteriosos* succeheixen sempre al carrer de Fuencarral, y no á la de Alcalá, ni á la del Barquillo, ni á la de Jacometrezo?

Ben llusco ha de ser el que no entengui la *martingala*. Quan el govern se veu apurat per fas ó per nefas y vol desviar l' atenció pública, envía als seus directors d' escena al carrer de Fuencarral, ahont ja deuen tenir per aquest objecte algunas casas llogadas, ab morts ben conservats y unas quantas prendas tenyidas de sanch, y á las vintiquatre horas, ¡fet el miracle!

¡Espantoso crimen!... ¡Un cadáver escondido en una sombrerería!... ¡Espeluznantes detalles!... ¿Dónde está la autora?...

Excitada per la premsa, que ompla cada día tres planas d' infundis y una d' interrogants alusius al *crimen*, la gent consagra todas las horas vagativas y algunas de treball á comentar els *detalles espeluznantes* y á rumiar ahont pot ser *ella*, y aquí tenen vostés al govern més tranquil que 'l mon, sense que ningú 's recordi d' ell ni pensi per res en els nous impostos que acaba de crear.

Regla general: Al carrer de Fuencarral s' hi ha

descubert un crimen? Senyal que 'l govern ha fet una picardiota de marca major.

Jo encare voldria veure una cosa.

¿S' ha comés de debó aquest crimen?

¿Els ha conegut may ningú á n' aquest senyor assassinat y á n' aquesta Cecilia misteriosa?

Y si tant m' apuran ¿existeix en realitat aquesta ditzosa *calle* de Fuencarral?

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

EL MANUSCRITO DE UNA MONJA.—*Continuación de las Memorias de Sor Teresa*, por JOSÉ FERRÁNDIZ, PBRO.—Temps enrera 'ns ocuparem de la primera part de aquest llibre, que per cert ens deixá la mel als llabis. Contenía la historia interessant de una noya de bona familia que ilusionada per una vocació qu' ella creya sincera, va entrar en un convent de carmelitas descalsas. Un cop á dintre, pofessa ja, va trobarse ab la realitat de una vida horrible, sense poder rompre els llassos espirituals que la retenían dintre de la clausura, haventse frustrat els medis que per lliurarla junt ab una amiga encare mes desgraciada qu' ella s' havían empleat, y pesant sobre d' ellas y la minoría de la comunitat las amenasas de una restauració dels rigors de la antigua vida conventual.

El capellá, autor del llibre, feya una pintura emocionant de la vida interna del convent, simulant seguir el manuscrit de la mateixa protagonista.

L' historia tan ben comensada en el volum á que 'ns referim termina en la segona part, en la qual quedan descritas un sens fí de peripecias, que si no fossin rigorament exactas, podrian serho, toda vegada que la manera d' enjuiciar, donar torment y castigar está descrit y detallat segons las prescripcions establertas en las reglas de las ordres religiosas, quals textos se citan y puntualisan. Afortunadamente quan s' intenta portarho á cap, la majoría de la comunitat se revolta efectuant una revolució en tota regla, que aquest es sempre l' efecte que produheix la tiranía y las pobras monjas contra sa voluntat reclosas fins á las horas, recobran per fí la suspirada llibertat... y algunas otras segueixen el seu camí, anant á gosar las satisfaccions y venturas de la vida de familia.

¡Quin contrast mes hermós! El lector experimenta l' efecte de que junt ab ellas el treuen de un abisme tenebrós per anar á explayarse á la plena llum!

Obra valenta, escrita tota ella ab una gran empena, y ab un fondo coneixement de la materia, sense amagar llagas, ni pústulas, sería convenient que 's posés en mans de tantas y tantas ilusas com suspiran pel claustre. Si després de haverla llegida persistíssin encare en la seva deria, sería menestar lamentar el seu extravío... y mes tart, á lo menos no podrian queixarse de no haver sigut avisadas.

El Sr. Ferrándiz mereix bé de la humanitat, per haver mogut un salvador rebombori davant de las rateras paradas pel clericalisme, robadoras de tantas existencias incautas, que millor que ferse monjas obrarian prestantse á cumplir els sants debers de la vida de familia.

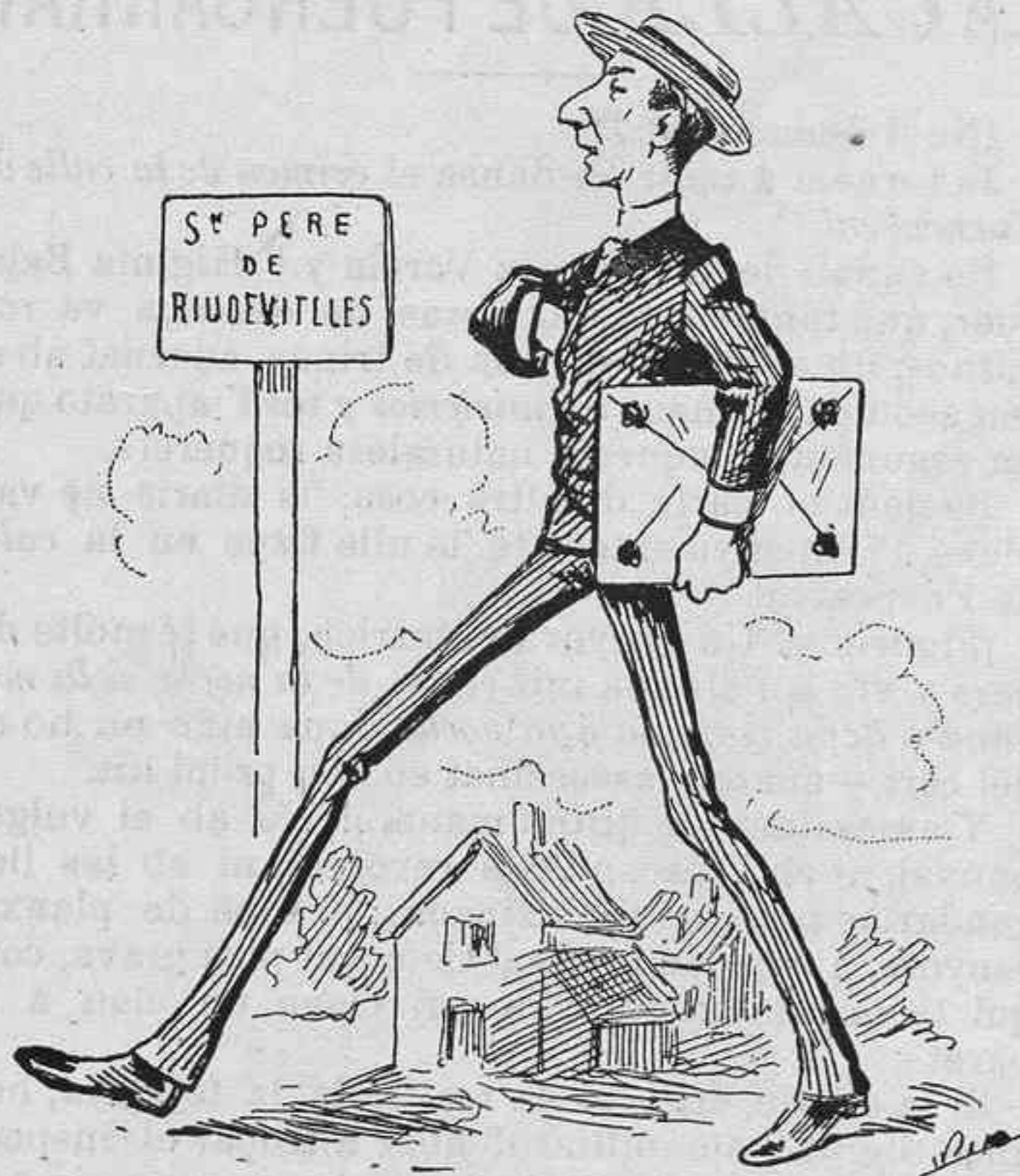
ALTRES LLIBRES REBUTS:

Colecció de estirabots humorístichs originals de (J. Staramsa) *Joseph Asmarats*.—No es un desconegut dels lectors de LA ESQUELLA el nom de aquest escriptor humorístich que tot sovint ens favoreix ab sos xispejants traballs. Els ciris trencats continguts en el seu tomet tenen molta gracia.

∴ *Método racional para la enseñanza de los idiomas*, por F. Eixarch.—Aplicado al francés.—Curso infantil para uso de las classes preparatorias, colegios, escuelas primarias y familias.—Parte práctica.—Forma dos llibrets coordinats ab verdadera originalitat y ab no menos enginy y que al nostre pobre entendre poden donar molt profit en l' ensenyansa del idioma francés.

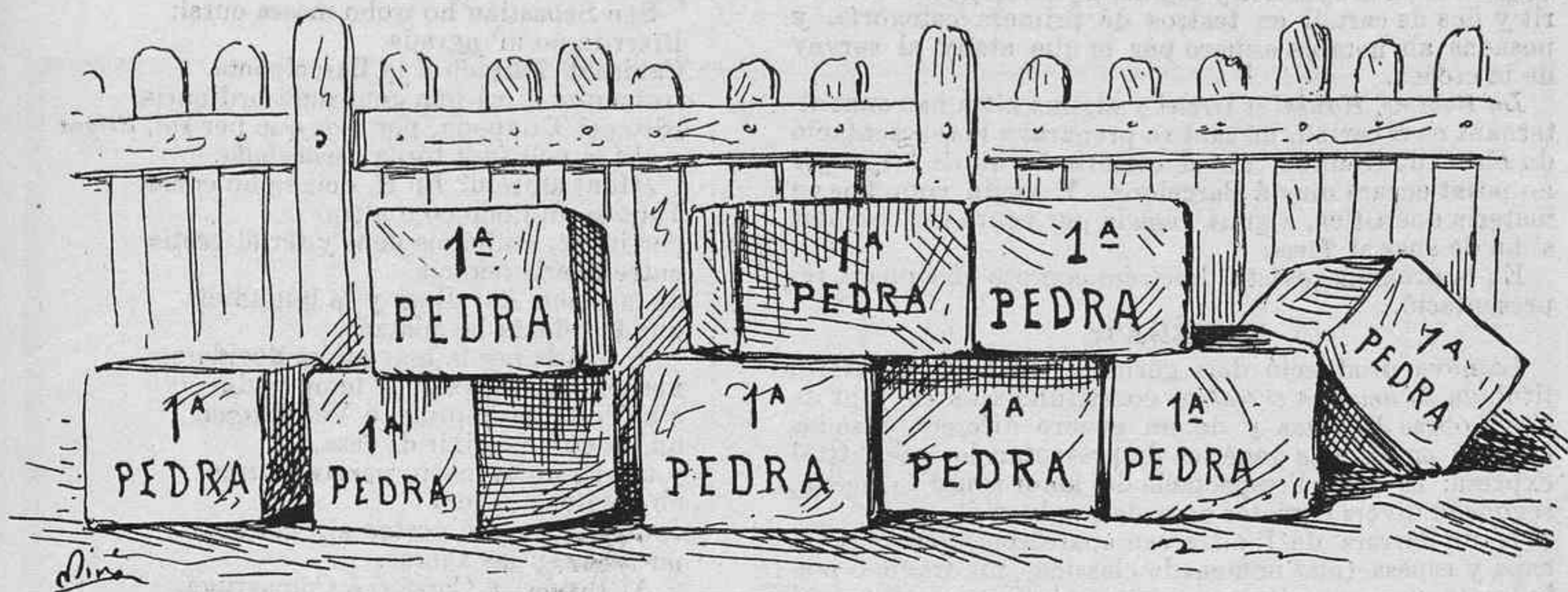
∴ *Obras de MÁXIMO GORKI*.—Ab tres nous volums ha aumentat l' editor Sr. Tasso la colecció completa de

REMEY INFALIBLE

—Diu que 's perden tantas cartas...
Y en aquesta hi ha diners...
Fet y fet, lo mes segur
es anarla á dú un mateix.

PERA LAS PRÓXIMAS FESTAS DE LA MERCÉ

Per ara ja tenim amanit tot aquest pedregám.

las novelas y narracions del célebre escritor moscovita, qu' en poch temps ha conseguit ferse célebre en el mon enter. El primer encabessat per la narració *Cain y Artemio*, ne conté altras set. El segón ne comprén sis, de los quals la titulada *La angustia* dona títul al llibre. En el tercer hi están compresas las dos novelas *Los caídos y Los Orlov*. Traballs de forsa tots, fills de un talent d'observació que sorprén y de un temperament viril admirable. Las traduccions están fetas ab esmero per D. A. Riera.

RATA SABIA

TEATROS

TÍVOLI

Continúan las representacions d' ópera popular, ab el bon éxit que 's mereixen, per la fabulosa baratura dels preus lo qual no impideix que siguin interpretadas per

INAUGURACIÓ DEL APEADERO

STARAMSADAS (1)

Un día vaig llegir certa poesia
á una noya que 'm va dir que tenia
molta afició á n' els versos. Me recorda
que ab tota la atenció ella va escoltarme
y després que las gracias va donarme...
després ¡ay! vaig saber que n' era sorda!

¿Com es que la mort ploras de ta mare?
¿veus? si no hagués mort... viuria encare...

Que deixi d' estimarte;
aixó difícil es;
pro que 't deixi tres pelas
aixó encare ho es mes.

Ja pots dirho á ton pare
que 'ns casarém aviat; al mes entrant.
Li dius també que fa quatre ó cinch días
que 'ls mobles vaig comprar
y finalment, li dius, que ara sols falta...
qu' ell els vagi á pagar.

Ahir vaig portarte al teatro,
avuy et porto al café
y demá es fácil que 't porti...
el compte del sabater.

L' altre día parlant de tú van dirme
que anar molt neta sempre t' ha agradat,
que á casa teva sempre fas dissapte
y netejas el pis de cap á cap.
Per mes que aixóal principi jo no ho creya,
avuy ben convensut ja n' he quedat.
Al passar per ta casa t' hi vist, noya,
qu' estavas fent dissapte... del teu nas.

J. STARAMSA

(1) De un llibre meu.

— ¡Señores viajeros, al tren!... A pesar de l' oposició de la premsa, ¡hi sortit ab la meva!

artistas molt acceptables y alguns d'ells de verdader mèrit y fins de cartell en teatros de primera categoria, y posadas ab notable esmero per lo que atany al servey de la escena.

La Bohème, Hansel et Gretel y alguna altra han anat alternant en el cartell, en tant se preparava la representació de *Faust* de Gounod, ab el quadro *La nit de Valpurgis* no posat encare may á Barcelona. Y vegin com fins en materia operística, alguna vegada per veure una novetat s'ha de anar al *Tivoli*.

En la próxima revista donarém compte de aquesta representació.

NOVEDATS

La nova producció dels germans Alvarez Quintero, titulada *El amor en el teatro*, constituheix un conjunt de cinch obras distintas y de un género diferent, basadas emperó en la idea genérica de presentar lo que 'l títul expresa: es á dir l'espectacle del amor sobre l'escena, segons el divers caràcter de cada producció.

L'un darrera de l'altre van apareixent una obra de capa y espasa (mal nomenada clàssica), un drama ó melodrama, una comedia, una pessa xulesca y un juguèt ó fí de festa. Seguint el taranná dels autors se'n podrián presentar mes de mil.

No tots els quadros tenen la mateixa atracció. El primer es garbós y está versificat ab gallardía imitant la manera dels autors del sigle d'or, si es que no 'ls copia, de lo qual no n'estém segurs. El segon es afectat y careix de aquella vibració exigible á tot conreador del género dramátich. El tercer peca de carrincló y de innocent. Aquell senyor del fluviol es un tipo molt agafat pels cabells. En el quart es ahont els germans Alvarez Quintero's mostran mes expontanis y graciosos. Finalment el quint es un trasunt de aquells juguets de rialla forsada, que s'imposan al públich de bona fé, á forsa d'exageracions, y sense la mes mínima sombra de naturalitat.

La obra molt aplaudida en el primer quadro y riguda en el penúltim, necessitá al final quart y ajuda pera franquejar l'escenari als autors, que al ser cridats per primera volta, feren suplicar al públich que reservés son judici fins al final.

L'execució molt esmerada per part de tots els artistes.

CATALUNYA

La novetat radica en la representació del poema dramátich *El Pastor* del Eduart Marquina.

Respecte á la impressió que 'ns causá l'obra ne parlém extensament en la secció de *Crónica*.

Entre 'ls executants hem de de confessar que 'ns sorprengué molt agradablement el Sr. Torner, actor á qui no coneixíam, per la forsa de convicció ab que representá son difícil paper de Andrés. Tal com ell ho fa s'han de dir els versos, no sols ab la boca, sino ab l'ánima, deixant que aquesta's transparenti en el rostre y en las actituts.

GRANVIA

Avants de acabar els seus compromisos la companyía Cuevas-Cobeña, posá dugas obras, en un acte, dignas quant menos de menció.

La primera, titulada *Venalidad*, original del Sr. Catriñeu, redactor de *La Correspondencia de España* es un drama senzill, pero ben sentit y fill de una ploma correcta y fidel als pensaments del autor.

En quant á la segona, es un entremés dels germans Alvarez Quintero, titulat *El flechazo*, que sense arribar á l'altura de moltras altras produccions dels mateixos autors, escampa algunas espurnas graciosas en el diálech.

Desde 'l dimars funciona en aquest teatro una companyía d'opereta y ópera, que inaugurarás funcions ab *Fan-fan, la tulipe*.

N. N. N.

PROPÓSITS

Ja som al Juliol. El sol apreta y es hora de pensar á quina platxa anirém aquest any á refrescaros

y á veure donas guapas.

San Sebastián ho trobo massa cursi; Biarritz no m'agrada; Caldas d'Estrach y la Barceloneta, trobo que hi vá una gent molt ordinaria; ¿Sitges? Tampoch, per mes que per *sal*, *Sitges* y allí la pell se't torna *carnsalada*.

¿Hont anirém? En fí, deixemho corre. Tant es un lloch com l'altre per jugar, mullá els peus y fer el bestia entre la aristocracia de la sanch, del diner y la impudicia que freqüenta las platxas.

Y si acás per la mar no'm decideixo me'n aniré á passar la temporada á la Puda, la Esplugu ó Vallfogona, qu'es com no eixir de casa, y també hi ha motiu per aventuras ab xicotetas macas ó ab casadas que portan allí al home per treureli las xacras.

Al Putxet, á Corsá ó á Comarruga, á Mónaco, á Montbuy ó á *Badan-Badan* tot es igual; l'objecte es divertir-se un parell de mesadas arreplegant oxíginu per dos ó tres senmanas.

Per marxar ja ho tinch tot á punt de solfa: els barrets, las corbatas, els trajes de matí, mitjdía, vespre, y totas las camándulas, lentes, bastóns, gemelos, guants, camisas, mitjons de fe engrescá y tota la farda que necessita per 'quets llochs de moda la nostra indumentaria.

Ja tinch també aquest any vintitres quientos tots nous y mes picants qu'una cantárida, y porto recullits set ó vuyt xistes qu'han de fer molta gracia.

Tot ho tinch, donchs, apunt y dins pochos días penso empendre el viatge... si trobo algú que 'm deixi mil pessetas ab promesa formal de no tornarlas.

JEPH DE JESPUS

Per morir-se á gust no hi ha com ser feligrés de la parroquia de la Concepció, qu'es com saben una de las més modernas y més ricas de Barcelona.

Quan els arriba l'hora de guillárselas, se troban assistits en tots conceptes: espiritualment, per medi dels sacraments, y per lo que respecta al enterro, ab la presencia del amo ó l'encarregat de una funeraria de aquella demarcació, que sense ni menos esperar á que siguin cossos, presenta á la familia totas las condicions y tarifas porque aquesta pugui escullir lo que millor li convingui.

Aixó te una ventatja, y es: que 'l mateix malalt, si no ha perdut el coneixement, pugui triar ab tota llibertat l'ataut que li fassi més pessa, el carruatje fúnebre ab el número de caballs que millor li escaygui, y determinar si hi anirán tantas ó quantas atxas, y quants capellans formarán part de la comitiva. Un verdader recreo. Si es un home ordenat, se'n va del mon més satisfet que may, sabent, respecte á preus de quin mal te de morir.

Naturalment que l'amo de la funeraria no tindria medi de prestar aquest important servey, si algú no s'apressurés á avisarlo de que hi ha un difunt en escabeig.

Hi ha qui's figura que al trucar á la rectoría, de retop se truca també á la funeraria.

EN BICICLETA

Viatje de plaher.

Dibuix de T. SALA.

PREPARANTSE PER MARXAR Á VALENCIA

—Netejém, noys, netejém, ó sino 'ls valencians veurían mes aviat las *solfas* que la música.

A no ser que algun àngel del Cel—l' àngel de la mort per exemple—s' encarregui de passar l' avís, mitjansant una petita propina, que li servirà pera ferse fer la clenxa y anar ben maco.

La senmana passada per un error fácil de comprendre dada la precipitació ab que havém d' escriure, deyam que havían passat set días desde l' enterro de Mossén Cinto, sent aixís que n' havían transcorregut catorze.

Avuy fa ja tres senmanas... y aquesta es l' hora en que 'ns trobém igual que divendres passat respecte al monument que li es degut al excels poeta.

Menos afortunat ve sent Mossén Cinto que 'l Doctor Robert, puig á las tres senmanas s' havían recaudat en calent més de 50,000 pessetas pera honrar la seva bona memoria.

**

El Consistori dels Jochs Florals junt ab els mestres en Gay Saber han pres ara l' iniciativa. Pero la

primera llista de suscripció, si es que s' ha format, no s' ha donat encare al públich.

També la Diputació provincial, per la seva part, tracta d' erigirli un monument de caràcter nacional, y aixó de que s' inviti á totas las diputacions provincials d' Espanya perque hi contribuheixin no sembla que 'ls hagi caygut massa bé als catalanistas.

Tením, donchs, dos monuments en projecte, l' un enfront de l' altre, qu' es la manera més senzilla de que no se 'n fassi cap.

Afortunadament Mossén Cinto 'l monument se 'l va erigir ell mateix ab las sevas obras.

El pobre Sant Pere menos afortunat que Sant Joan, se va tenir que quedar sense verbena.

¡Quín temps més tempestuós y més impropri de la alegre festa!

Pluja y llevant, com á la tardor, com al hivern: molts núvols al cel, molta maró á la mar.

Els duenyos dels establiments dels alrededores, qu' en semblant diada acostumavan á fer el gran negoci, varen quedar-se á las capsas.

Els si que podían dir:—Vaja, que lo qu' es aquest any, ni pagant Sant Pere canta.

Tota la premsa de Barcelona, sens excepció, ha tributat merecuts elogis al poema dramátich de 'n Marquina. Unicament en J. M. de *La Perdiu* l' ha trobat ridícula, insignificant, bestial, plena de tarabanas.

Y per donar més forsa á la seva opinió cita alguns versos, qu' en efecte, resultan hermosíssims.

«..... esas cumbres
serán paseo de los hombres libres
comulgando en el sol cada mañana.»

Aixó en J. M. ho trobat detestable. Será perque lo de combregar, com no sigui ab rodas de molí, no fa per casa seva.

«Ridículos, ridículos, ridículos...»

«Aixó—diu—per si no ho sabían es un vers.»

QUADROS DEL TEMPS

Camí de la torre.

Robert

BOTÁNICA FEMENINA

Grupo d' escardots.

Y sí que ho es: y ben medit y perfectament acentuat.

A tal altura está la crítica dramática de *La Veu*. Ja 's coneix que la té confiada á un perdigot que va fer el seu aprenentatge literari y periodístich fabricant llonguets y cocas ensucradas.

Pero lo que dirán els companys de causa:—Pera jutjar á *El Pastor*, ja n' hi ha prou ab un *pastera*.

Llegeixo:

«S' ha presentat al Jutjat una demanda pels venedors de carn de caball, reclamant del Director de la colecció zoológica del Parch que se 'ls abonin els habers devengats per la mentada venda.»

Sempre ho havia cregut que la carn de caball no sería de bon profit.

Vejin, sino, com fins després de tant temps d' ésser morts, encare tiran cossas.

Vels'hi aquí que tres reverents que havían ofert un premi pera 'ls Jochs Florals del *Centre catalanista gracienc*, han publicat un remittit retirant l' oferta «perque en dit certamen se presentan temas contraris á la doctrina católica ó que ofenen als sentiments piadosos.»

Lo més particular es que no citan cap de aquests temas, encare qu' es de creure aludeixen á un que 's refereix á la separació de la Iglesia y del Estat, el qual no té res contrari á la doctrina del catolicisme.

Lo que podran dir els tres reverents es que separada l' Iglesia del Estat, la primera deixaria de percibir els milions que *quiscun any* se li consignan en el pressupost.

Si es aixís, resulta una veritat com un temple l' adagi que diu: «Qui pert lo seu, pert el seny.»

Si 'ls tres respectables reverents no l' haguessin perdut, sostindrían ab més empenyo que may un premi destinat á una poesia de carácter religiós, may sigui sino porque no 's digui, com se dirá ara, que per la seva intemperancia, en el certamen hi falta una nota de aquest carácter.

Rectors de Gracia podran ser; pero confessin que lo que han fet deixantse arrastrar per la intransigencia, no está inspirat en la *gracia* de Deu.

¡Y qué me 'n sab de greu no ser arquitectol!

Perque las gangas s' han de aprofitar, y com la que ofereix l' Ajuntament de Olot, francament, no 'n corren gayres.

Segons *La Renaixensa* s' ha de cubrir per concurs la plassa de arquitecto de aquell municipi, dotada—no 's desmayin!—ab el sou de duas centas pessetas anuals.

Duas centas pessetas... ó siguin 40 duros... ó com si diguessim: prop de 55 céntims diaris cada día.

¡Y que se 'n poden fer de castells en l' ayre ab una suma tan temptadora!

Ara lo que s' ha de fer es pendre precaucions.

CONSELL PATERNAL

—¿Dius que vas á nadar? Donchs, pòrtate'n aquest parell de carbassas. A veure si t' hi aguantas.

Evitar á tota costa que 'ls arquitectos ab l' afany de obtenirla no s' esgarrapin.

En un periódich hi he vist un telegrama de Madrid encabessat ab el següent títol:

«EL REY SEGADOR»

Ara sí—vaig dirme—que 'ls companys de causa han arribat á la meta de las sevas aspiracions.

Pero desseguida vaig veure que 'l Rey va anar á la Moncloa, y allí, en efecte, va segar; pero no ab la fals, qu' es l' eyna predilecta dels reconsagrats, sino ab una máquina segadora.

Lo qual demostra qu' en materia de segar fins la monarquía borbónica demostra ser més progressiva que 'ls nostres eternals exhumadors de tota mena de antiguallas rovelladas.

A París ha quedat suprimida la *claque* dels tea-

Magnífica ocasió si alguna vegada se la descuidan, perque qualsevol senyor las obsequi obrintlos la seva capsa:

—Senyora; ¿vol un polvo? Sense compliments.

•••

Podrá donarse també 'l cas de una damisela encantadora qu' escolti una declaració d' amor, y no sabent de moment qué respondre, pegui pessiguet á la capsa, 's porti 'ls ditets al nas y ensumi fort.

El tabaco *despeja* l' enteniment.

Y pot ben succehir que al dirli 'l seu enamorat:—¿Puch contar ab la seva estimació? Un monossílabo, un gesto bastarán á fer la meva felicitat—ella respongui ab un estrepitós estornut.

Com en tots els estornuts, movent el cap de dalt á baix.

Una expressiva senya en sentit afirmatiu.

AYRES DEL CAMP

—Ja hem segat. Ara vindrá la distribució. El pá, pels amos; la palla, per nosaltres.

tros subvencionats pel govern. Es de creure que 'ls demés seguirán aquest exemple.

Y que l' abolicció anirá cundint en tots els pobles que s' estimin.

La *claque* es una fábrica de aplausos subvencionats que no pot salvar cap obra que no valgui, y que únicament, en tot cas, logra satisfacer l' amor propi de certs autors.

Caure entre aplausos no será tan dolorós, si 's vol; pero la cayguda hi es sempre.

Además, els aplausos de la *claque* las més de las vegas sonan á bofetadas aplicadas al criteri del públich imparcial, y es molt sensible pagar l' entrada pera sufrir un atropello.

El tabaco va fent progressos, y no sols el que se 'n va en fum, sino també 'l qu' entra pel nas.

Las donas yankees son las que han comensat á introduhir la moda de polsar, empleant al efecte unas capsas de rapé que son verdaderas joyas.

En un restaurant després d' esmorzar:

—Noy, aquest café es molt fluix; aixó no es café, es aygua bruta.

—No obstant, el café de aquest establiment té fama per la seva bondat.

—Será perque de massa bó fins es débil.

À LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Can-sa-la dera.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Acataria—Atacaria.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Els Jochs de Florals de Can-prosa.*

RODANT PER LONDRES

Representants de l' autoritat.

Un recó de Hyde Park.

Croquis de O. JUNYENT.

NOTAS CÓMICAS

—¡Enretireu-vos microbis, que us vinch á matar!

—Dona gust treballar ab una vigilancia aixís!...

—Si ara tingués el tapa-rabos, prenía un bany.

- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Monjetas.*
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Per italiáns á Italia.*

XARADAS
I

A MON AMICH L' ENDEVINAYRE DE TRANCA-CAPS
JOSEPH VECIANA QUÉ

¡Quína dos-quart mes hermosa
es la Tres-quart! Dos-tercera

me faría á la carrera
per poguerla fer ma esposa,
puig ma quinta no reposa
una *tersa-inversa-hu*
ni ningú sab, de segú
com l' estimo, com l' adoro
com per ella callo y ploro
sino tú, Pepet, sols tú.

¡Digali que jo sufreixo
tú que tens franquesa ab ella!
Que per ferla ma costella
els goigs del mon aborreixo.
Que per son carinyo deixo
tot lo *tercera-girada*;
que vull rebre s' alenada,
y ab ella 'l cor embriagarme;
y... per fí, que vull casarme...
casarme... d' una vegada.

Prima-dos-tres-quart persona
ma imaginació la pinta
y no tinch un *dugas-quinta*
sens pensar en eixa dona.
Si atendre'm vol una estona
tot, dígalhi clá y concís,
que jo seré molt felís
y faré la ditxa seva
vivint com Adam y Eva
sempre en etern paradís.

SASLOTA Y ¿LLAURAVA?

II

Una mida es *prima-quarta*,
no es pas pobre quí es *ters-hú*,
Tersa-dugas, nom de dona,
y *Tot* aitre nom, segú.

J. COSTA POMÉS

ANAGRAMA

Arrambad á la *total*
vá quedá adormida dreta
la *Tot* de cal Espinal.

JUAN TORRENS Y VIDAL

TRENCA-CLOSCAS

D. ANTÓN PALET Y FLARÉS
LLINÁS

Formar ab aquestas lletras el títul d' una producció
catalana.

ANTONI FELIU

QUADRAT

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Sustituir 'ls punts per lletras de modo qu' horisontal
y verticalment se llegeixe: Primer: objecte de fumador.
—Segona: població catalana.—Tercera: estat de la dona.

GEROGLÍFICH

:: +
B A R A T O
T I
+
V L O S
S

JOSEPH GORINA ROCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

CANIGÓ

Llegenda pirenaica del temps de la Reconquista
 PER
MOSSEN JASCINTO VERDAGUER
 Un tomo en octau, enquadernat, Pessetas 5.

FLORILEGIO DE POESÍAS CASTELLANAS DEL SIGLO XIX

Tomo 3.º

POR **JUAN VALERA**

Esta obra constará de 5 tomos. El precio total de la obra 12'50 pesetas, pagaderas al adquirir el tomo 6 tomos publicados.

El Pastor | ELS DOS ESPERITS

POEMA DRAMÁTICO EN 3 ACTOS
 DE **EDUARDO MARQUINA**
 Ptas. 2

DRAMA DE
Joan Torrendell
 Ptas. 2

COLECCIÓN DIAMANTE — Tomo 82

LA SAMARITANA

Novela original, por **Laura García de Giner**

Un tomo en 8º de más de 200 páginas, Ptas. 0'50.

MÁXIMO GORKI

LA ANGSTIA

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

VIAJES MORROCOTUDOS

JORNADA 4.ª

POR **JUAN PÉREZ ZÚÑIGA**
 con ilustraciones de J. Xauradó — Ptas. 2

Colección económica
 de leyes españolas

COCHES AUTOMÓVILES

ANOTADA Y CONCORDADA POR **E. MHARTIN Y GUIX**

Un tomo en 8.º, encuadernado, Ptas. 1.

Acaba de publicarse * Cuarta serie * EPISODIOS NACIONALES

LAS TORMENTAS DEL 48

POR **BENITO PÉREZ GALDÓS**

Ptas. 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet además un ral pera certifiat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

ELS HOMES DEL DIA

Un fragment de **El Pastor**

DIMAS

Yo digo: Cada cual coja los frutos
que necesite para sí: yo quiero
que mis hermanos *puedan* ser dichosos;
no digo *lo serán*; la propia dicha
se la hace cada cual, si tiene fuerzas.
Dispongamos la tierra de tal modo
que la felicidad sólo dependa
de nuestro propio esfuerzo...

Si yo tuviera fuerza, si nosotros
nos sintiéramos fuertes, estas cumbres
serían un paseo de hombres libres
comulgando en el sol cada mañana!..

Acte segón, escena IV

EDUARD MARQUINA